

Likumprojekta “Grozījumi Nacionālo bruņoto spēku likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

Tiesību akta projekta anotācijas kopsavilkums	
Mērķis, risinājums un projekta spēkā stāšanās laiks (500 zīmes bez atstarpēm)	<p>Likumprojekts izstrādāts pēc Aizsardzības ministrijas un Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk - NBS) iniciatīvas, lai:</p> <p>1) noteiktu, ka NBS reģistrē karakuģus un noteiktu karakuģa valstiskās piederības ārējās pazīmes;</p> <p>2) nostiprinātu no NBS uzdevumu izpildes pasākumu realizācijas nepieciešamības izrietošās Militārās policijas amatpersonu tiesības;</p> <p>3) lai līdztekus Militārajai policijai noteiktu kompetenci veikt administratīvā pārkāpuma procesu par Nacionālo bruņoto spēku likuma 22. un 23. pantā minētajiem pārkāpumiem arī Valsts policijai un pašvaldības policijai.</p> <p>Likumprojekts stāsies spēkā atbilstoši Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 4. pantam.</p>

I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība		
1.	Pamatojums	Aizsardzības ministrijas un Nacionālo bruņoto spēku iniciatīva.
2.	Pašreizējā situācija un problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts, tiesiskā regulējuma mērķis un būtība	<p>1. Likumprojekts izstrādāts, lai noteiktu, ka NBS reģistrē karakuģus un noteiktu karakuģa valstiskās piederības ārējās pazīmes.</p> <p>Aizsardzības ministrija sadarbībā ar NBS, risinot jautājumus, kas saistīti ar NBS īpašumā esošajiem kuģiem - karakuģiem un mazizmēra kuģošanas līdzekļiem, izvērtēja NBS īpašumā esošos kuģošanas līdzekļus un to izmantošanas mērķi kopsakarā ar starptautiskajās tiesībās un Latvijas tiesību aktos noteikto regulējumu, kas attiecas uz kuģošanas līdzekļiem un secināja, ka:</p> <p>1.1. Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvencijas (turpmāk – Jūras tiesību konvencija) 29. pantā ir sniegta karakuģa definīcija, norādot, ka karakuģis ir “kuģis, kas pieder kādas valsts bruņotajiem spēkiem, kam ir tādu kuģu valstisko piederību apzīmējošas ārējās zīmes, ko komandē virsnieks, kas atrodas šīs valsts valdības dienestā un kura uzvārds ir ierakstīts atbilstošā militārpersonu sarakstā vai tam ekvivalentā dokumentā, un uz kura ir regulārai militārai disciplīnai pakļauta ekipāža”.</p> <p>Interpretējot Jūras tiesību konvencijas 29. pantu, jāpiemēro Jūras tiesību konvencijas oficiālā valoda – angļu valoda, jo Jūras tiesību konvencijas 29. panta tulkojums latviešu valodā ir neprecīzs. Piemēram, vārds „officer” no angļu valodas tulkojams kā “komandieris”, nevis “virsnieks”. Proti, karakuģi (arī NBS mazizmēra</p>

kuģošanas līdzekli) var komandēt arī instruktors vai jebkurš vecākais karavīrs uz konkrētā kuģošanas līdzekļa.

Ar ekipāžu (apkalpi, komandu) saprot karavīru grupu, kas apkalpo karakuģi, tomēr nav noteikts, ka visai ekipāžai (apkalpei, komandai) uz karakuģa jāatrodas vienlaicīgi. Var būt situācija, kurā karavīrs viens pats, vai divatā ar kādu dodas konkrētā uzdevumā un pārējie komandas locekļi atrodas uz sauszemes. NBS gadījumā mazizmēra kuģošanas līdzekļa apkalpe var būt karakuģa komandieris ar konkrētām uzdevumiem vai speciālajai operācijai piesaistītu personālsastāvu, kuri nodrošina karakuģa sagatavošanu un uzdevuma vai speciālās operācijas sekmīgu norisi, bet speciālās operācijas laikā paši uz karakuģa neatrodas.

NBS nonāca pie secinājuma, ka visi NBS rīcībā esošie kuģošanas līdzekļi ir vērtējami kā karakuģi, jo tie pieder Latvijas NBS un nes karakuģa karogu, to komandē amatpersona, kura pilda dienestu NBS, tās uzvārds ir ierakstīts atbilstošā militārpersonu sarakstā vai tam ekvivalentā dokumentā, un uz šo kuģošanas līdzekli vada militārajai disciplīnai pakļauta ekipāža (apkalpe, komanda).

1.2. neviens ārējais tiesību akts nenosaka, kur reģistrējami Latvijas karakuģi;

Proti, Jūras kodekss un uz tā pilnvarojuma pamata izdotie Ministru kabineta noteikumi nosaka Latvijas kuģu reģistrāciju. Tomēr atbilstoši Jūras kodeksa 2. panta otrajai daļai šī kodeksa normas neattiecas uz karakuģiem un to personālu. Arī Starptautisko tiesību aktos nav noteikts, kur un kā reģistrējami katras valsts karakuģi, jo tā ir katras valsts iekšējā lieta.

Ņemot vērā Jūras tiesību konvencijas 29. pantā sniegto karakuģa definīciju, Nacionālo bruņoto spēku likuma 6. un 6.¹ pantā noteikto NBS kompetenci, kā arī to, ka ārējie tiesību akti, kas nosaka kuģu reģistrāciju, nav attiecināmi uz karakuģiem, NBS paši līdz šim reģistrēja NBS piederošos lielus kuģus kā karakuģus. Tomēr šāda karakuģu reģistrācija, kurai likumdevējs nav pilnvarojis NBS, ir saistoša tikai NBS.

NBS piederošie mazizmēra kuģošanas līdzekļi (kas pēc būtības ir karakuģi) atbilstoši Ministru kabineta 2008. gada 25. marta noteikumos Nr. 213 "Ceļu satiksmes drošības direkcijā reģistrējamo kuģošanas līdzekļu reģistrācijas kārtība" noteiktajai kārtībai tiek reģistrēti VAS "Ceļu satiksmes un drošības direkcijā" (turpmāk - CSDD). Saskaņā ar Ministru kabineta 2008. gada 25. marta noteikumiem Nr.213 „Ceļu satiksmes drošības direkcijā reģistrējamo kuģošanas līdzekļu reģistrācijas kārtība”, kas izdoti uz Jūras kodeksa 8. panta trešās daļas pamata, CSDD ir atļauts reģistrēt tikai civilus attiecīga lieluma kuģošanas

		<p>līdzekļus, kas paredzēti atpūtai, izklaidei, ūdenssportam un noteiktu darbu veikšanai uz ūdens (specializētie kuģošanas līdzekļi).</p> <p>NBS secina, ka nebūtu pieļaujama NBS karakuģu reģistrācija dažādos reģistros, no kuriem viens ir militārais – NBS karakuģu reģistrs, bet otrs ir civilais reģistrs - CSDD transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrs. Jūrniece ir specifiska nozare, turklāt, kuģošanas organizācija jebkuros ūdeņos ir īpaši specifiska attiecībā uz karakuģiem – to tiesībām, pienākumiem un imunitāti, ko tam piešķir karakuģa statuss.</p> <p>Aizsardzības ministrijas un NBS pārstāvjiem 2019. gada 9. jūlijā tīkoties ar CSDD pārstāvjiem, tika izteikta vēlme NBS pašiem reģistrēt šobrīd CSDD reģistrētus mazizmēra kuģošanas līdzekļus. CSDD neiebilda pret šādu priekšlikumu.</p> <p>1.3. Karakuģis Jūras tiesību konvencijas izpratnē ir speciālais subjekts¹ un pēc būtības, pielietojuma un uzdevumiem atšķiras no Jūras kodeksā noteiktā Latvijas kuģa. Pie Latvijas kuģiem pieder arī citu valsts dienesta veidu kuģi, kuri ir reģistrēti Kuģu reģistrā vai CSDD un kuri, saskaņā ar Jūras kodeksa 4. panta otrās daļas 1. punktu, kuģo ar Latvijas valsts karogu.</p> <p>Karakuģis ir apveltīts ar karakuģa imunitāti un uz karakuģiem neattiecas vairums starptautiskie un nacionālie jūrnieceību regulējošie normatīvie tiesību akti. Karakuģim nedrīkst tuvojties neviens civilais kuģis, arī valsts dienesta kuģis, kā arī neviena cita valsts institūcija un neviens civilais kuģis nedrīkst veikt nekādu karakuģa pārbaudi un kontroli, izņemot Pārtikas un veterināro dienestu.</p> <p>Jūras spēki saskaņā ar Nacionālo bruņoto spēku likuma 6. panta pirmās daļas 1. punktu, 6.¹ panta pirmās daļas 4. punktu un Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma (turpmāk – JPJDL) 7. panta pirmo daļu kontrolē jūras akvatoriju, kuģošanas režīma ievērošanu un kā tiek ievēroti normatīvie akti un starptautiskās tiesību normas, kas nosaka Latvijas ūdeņu izmantošanas kārtību. Saskaņā ar JPJDL 44. panta pirmo daļu, lai nodrošinātu normatīvo aktu un Latvijai saistošo starptautisko līgumu izpildi Latvijas ūdeņos ārpus ostas akvatorijas, Krasta apsardze var kontrolēt, pārbaudīt un aizturēt kuģi atbilstoši Jūras tiesību konvencijai.</p> <p>Jūras kodekss saskaņā ar 1. pantu regulē administratīvās un privāttiesiskās attiecības, kas rodas starp tiesību subjektiem ar jūrlietām saistīto tiesisko attiecību jomā, savukārt 2. panta otrā daļa nosaka, ka tas neattiecas uz karakuģiem un to personālu, ja šajā kodeksā</p>
--	--	--

¹ Bernhard H. Oxman, The Regime of Warships Under the United Nations Convention on the Law of the Sea, 1. The Definition of Warships, University of Miami School of Law Institutional Repository, 1984, 813 lpp.
AiManot_060220_GrozNBSlik

	<p>vai citos normatīvos aktos nav noteikts citādi. Jūras kodeksa 4. pants nosaka, ka Latvijas kuģu valstiskās piederības pazīmes ir Latvijas valsts karogs, taču Latvijas valsts karogu nelieto uz karakuģiem kā valstiskās piederības zīmi, jo karakuģa valstiskās piederības zīme ir karakuģa karogs. Līdz ar to, visiem Kuģu reģistrā un CSDD reģistrētajiem kuģiem atļauts kuģot tikai ar Latvijas valsts karogu, bet tas norāda uz to, ka kuģis ir civilais kuģis un tam ir civilā kuģa statuss. Līdz ar to, uz to attiecas visi jūrniecību (gan jūras ūdeņu – teritoriālās jūras, ekonomiskās ekskluzīvās zonas, atklātās jūras un visu iekšējo ūdeņu) regulējošie starptautiskie un nacionālie tiesību akti.</p> <p>Ne karogu identifikācijas sistēmā, ne arī Latvijas valsts karoga likums un uz to pamata izdotie Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumi Nr.1500 „Noteikumi par Latvijas valsts karoga lietošanas kārtību uz kuģiem”, kuru 2. punkts nosaka, ka šie noteikumi neattiecas uz karakuģiem, neparedz kuģiem, kuru vada amatpersona, kas ir militārpersona un kas pieder NBS – tātad ir karakuģis, kuģošanu ar Latvijas valsts karogu.</p> <p>Karakuģu ārējā valstisko piederību apzīmējošā ārējā zīme saskaņā ar Karogu identifikācijas sistēmu (<i>Flag Identification System, FIS</i>)², kuru ir pieņēmusi lietošanai Starptautiskā Veksikoloģijas Asociāciju federācija (<i>International Federation of Vexillological Associations (FIAV)</i>) un kas to atšķir no citu valstu karakuģiem, ir karakuģa karogs. Tas ir redzams no attāluma un ir ārējā valstiskās piederības pazīme, kura tieši norāda uz karakuģa statusu.</p> <p>NBS Jūras spēki saņem starptautiskos izsaukuma signālus no Latvijas Jūras administrācijas Latvijas Kuģu reģistra. Šos izsaukuma signālus izmanto, lai identificētu sevi pārējiem – gan vizuālajos sakaros (paceltu karogu virtenes veidā – ieejot/izejot no ostas), gan radiosakaros, nododot kādu svarīgu paziņojumu kanālā, vai citā jūras kanālā, lai nepiesārņotu noteiktā kanāla ēteru (piemēram, brīdinājums par rajona slēgšanu vai ierobežošanu plānotai zemūdens detonācijai, iznīcinot atrastu mīnu vai torpēdu u.c. sprādzienbīstamu objektu). Tieši šādos gadījumos tiek izmantots kuģu nosaukums un papildus starptautiskais izsaukuma signāls.</p> <p>1.4. Atbilstoši Ministru kabineta 2019. gada 30. aprīļa noteikumu Nr. 185 “Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistra noteikumi” (turpmāk - MK noteikumi Nr. 185) 3.5. apakšpunktam, transportlīdzekļu (izņemot traktortehniku) un to vadītāju valsts reģistrā (turpmāk - Reģistrs) iekļauj</p>
--	---

² <http://www.flags.net/mainindex.htm>

informāciju par kuģošanas līdzekļa uzskaites tehniskajiem datiem (reģistrācijas numurs, marka, modelis, agregātu numuri, izlaiduma gads, reģistrācijas apliecības numurs u. c. tehniskie dati, kas nepieciešami kuģošanas līdzekļa identificēšanai un tehnisko datu raksturojumam) un kuģošanas līdzekļa aprīkojumu. Savukārt atbilstoši MK noteikumu Nr. 185 18. punktam, informāciju par juridiskajai personai (tostarp NBS) piederošajiem mazizmēra kuģošanas līdzekļiem nav ierobežojumu izsniegt, jo tā ir vispārpieejamā informācija.

Vērtējot informāciju, ko varētu saņemt kāda persona no Reģistra par NBS piederošo mazizmēra kuģošanas līdzekli, secināts, ka, izpaužot un publicējot detalizētu informāciju par lielu daļu NBS piederošo kuģu (mazizmēra kuģošanas līdzekļiem), īpaši – tiem, kas paredzēti izmantošanai mācību kaujās un kaujas apstākļos, var apgrūtināt Nacionālo bruņoto spēku likuma 6. panta pirmajā daļā noteikto NBS uzdevumu izpildi, kas tiešā veidā saistīti ar valsts drošību.

Atbilstoši Informācijas atklātības likumam jebkurai informācijai, kas ir valsts iestāžu rīcībā, ja vien tā nav klasificēta kā ierobežotas pieejamības informācija, jābūt brīvi pieejamai sabiedrībai. Saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 5. panta pirmo daļu likumdevējs par ierobežotas pieejamības informāciju ir atzinis tādu informāciju, kura ir paredzēta ierobežotam personu lokam sakarā ar darba vai dienesta pienākumu veikšanu un kuras izpaušana vai nozaudēšana šīs informācijas rakstura un satura dēļ apgrūtinā vai var apgrūtināt iestādes darbību, nodara vai var nodarīt kaitējumu personu likumīgajām interesēm. Atbilstoši šī likuma 5. panta otrajai daļai par ierobežotas pieejamības informāciju uzskatāma informācija, kurai šāds statuss noteikts ar likumu, kas paredzēta un noteikta iestādes iekšējai lietošanai, informācija dienesta vajadzībām, kas ir Ziemeļatlantijas līguma organizācijas vai Eiropas Savienības informācija, kura apzīmēta attiecīgi kā “NATO UNCLASSIFIED” vai “LIMITE” u. c.

Tādējādi, Aizsardzības ministrija secina, ka persona, saņemot vispārpieejamo informāciju no Reģistra par visiem NBS piederošajiem mazizmēra kuģošanas līdzekļiem, varēs iegūt tādu informācijas kopumu, no kura iespējams spriest par Nacionālo bruņoto spēku likuma 6. panta pirmajā daļā noteikto uzdevumu izpildes spējām. Savukārt šādas informācijas nonākšana atklātībā var ievērojami apgrūtināt NBS darbību, tostarp aizsardzības pasākumu plānošanu.

Atbilstoši Informācijas atklātības likuma 5. panta otrās daļas 1. punktam ierobežotas pieejamības informācijas statuss informācijai par NBS piederošajiem

	<p>kuģošanas līdzekļiem ir jānosaka Nacionālo bruņoto spēku likumā.</p> <p>Ierobežotas pieejamības statusa noteikšana kādai informācijai nenozīmē, ka tā nav izsniedzama, taču personai atbilstoši Informācijas atklātības likuma 11. panta ceturtajai daļai šī informācija ir jāpieprasa rakstveidā, norādot informācijas saņemšanas mērķi. Ņemot vērā NBS kompetenci, tikai NBS var pieņemt lēmumu, vai NBS rīcībā esošā informācija par NBS piederošiem karakuģiem ir izsniedzama personai informācijas pieprasījumā norādītā mērķa sasniegšanai. Ja ierobežotas pieejamības informācija tiek izsniegta, tās saņēmējs uzņemas saistības šo informāciju izmantot tikai tiem mērķiem, kuriem tā ir pieprasīta.</p> <p>1.5. Līdz ar to, lai novērstu konstatētās problēmas likumprojektā plānots noteikt, ka:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Latvijas karakuģus reģistrē Nacionālo bruņoto spēku karakuģu reģistrā. 2) karakuģa valstiskās piederības pazīmes ir: <ol style="list-style-type: none"> a) karakuģa karogs; b) izsaukuma signāls. 3) karakuģis ir atbrīvots no vienas vai visām karakuģa valstiskās piederības ārējo pazīmju izmantošanas, ja tam par pamatu ir tehnisks iemesls, karakuģa konstrukcija vai karakuģis būs iesaistīts speciālajā operācijā; 4) informācija par karakuģiem karakuģu reģistrā ir ierobežotas pieejamības informācija. 5) Nacionālo bruņoto spēku likuma pārejas noteikumu 13. punkts noteiks, ka viena gada laikā kopš šī likumprojekta spēkā stāšanās NBS izslēdz no Reģistra NBS piederošos mazizmēra kuģošanas līdzekļus un tos reģistrē NBS karakuģu reģistrā. 5) Ikvienam ir pienākums izturēties ar pienācīgu cieņu pret karakuģa karogu. 6) karakuģa karoga izskatu, izgatavošanas un lietošanas kārtību nosaka Ministru kabinets; 7) Aizsardzības ministrs noteiks: <ul style="list-style-type: none"> - kārtību, kādā reģistrē karakuģus Nacionālo bruņoto spēku karakuģu reģistrā; - karakuģa reģistrācijas numura izskatu un izvietojumu uz karakuģa; - karakuģa izmantošanu, dienesta organizāciju uz karakuģa, personāla apmācību, karakuģa dzīvotspējas pamatus, remontu un tehnisko līdzekļu apkopju, militāro ceremoniju un procedūru kārtību. <p>Ņemot vērā iepriekšminētos grozījumus, nepieciešams precizēt arī Nacionālo bruņoto spēku likuma 5.¹ panta pirmo daļu izslēdzot no tā atsauci, ka karakuģa karogu apstiprina aizsardzības ministrs.</p>
--	---

2. Ar likumprojektu plānots Nacionālo bruņoto spēku likumā noteikt no NBS uzdevumu izpildes pasākumu realizācijas nepieciešamības izrietošās Militārās policijas amatpersonu tiesības.

Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta ceturtajā daļā noteikts, ka “Militārās policijas amatpersonām, pildot dienesta pienākumus, atbilstoši kompetencei ir tiesības Aizsardzības ministrijas valdījumā esošajos objektos, apsargājamajos objektos un militāro pasākumu norises vietās, ja ir pamatotas aizdomas, ka persona izdarījusi likumpārkāpumu, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā pārbaudīt šo personu, lai konstatētu, vai tā ir lietojusi alkoholu, narkotiskās, psihotropās vai toksiskās vielas”. Militārā dienesta likuma 13. un 14. pants nosaka karavīru (tai skaitā Militārajā policijā dienāšo) tiesības pielietot dienesta ieročus, fizisko spēku un speciālos līdzekļus.

Savukārt citas Militārās policijas tiesības netieši izriet no Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta otrajā daļā noteiktajiem Militārās policijas uzdevumu īstenošanas pasākumiem. Papildus Nacionālās drošības likuma 23. panta piektajā daļā noteikta iespēja valsts apdraudējuma gadījumā iesaistīt Militāro policiju kā NBS struktūrvienību arī sabiedriskās kārtības uzturēšanā un apdraudējuma izraisīto seku likvidēšanā. Kā arī Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta trešā daļa nosaka, ka, pildot Nacionālo bruņoto spēku likuma 6. pantā noteiktos uzdevumus, NBS (tai skaitā Militārā policija) sniedz atbalstu citām iestādēm. Piemēram, Valsts policijai — sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanā, Valsts drošības dienestam — preterorisma pasākumos, kā arī terorisma draudu novēršanas vai pārvarēšanas pasākumos, kā arī civilās aizsardzības sistēmai — preventīvajos un reaģēšanas pasākumos, neatliekamos ārkārtējo situāciju izraisīto notikumu seku likvidēšanas pasākumos, kā arī glābšanas un meklēšanas darbos u.c.

Papildus Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta otrajā daļā noteikto Militārās policijas uzdevumu īstenošanas pasākumu veikšanai, Militārajai policijai kā NBS vienībai var tikt noteikti citi uzdevumi. Ministru kabineta 2010. gada 1. jūnija noteikumu Nr. 496 “Kritiskās infrastruktūras, tajā skaitā Eiropas kritiskās infrastruktūras, apzināšanas un drošības pasākumu plānošanas un īstenošanas kārtība” 38. punkts nosaka, ka “enerģētiskās krīzes, augsta un īpaši augsta terorisma draudu līmeņa, ārkārtējas situācijas un izņēmuma stāvokļa izsludināšanas gadījumā Ministru kabinets var lemt, ka Nacionālie bruņotie spēki vai Valsts policija pārņem atsevišķas B un C kategorijas kritiskās infrastruktūras vai Eiropas kritiskās infrastruktūras pilnīgu vai daļēju fiziskās drošības pasākumu nodrošināšanu”.

		<p>Šie Militārās policijas uzdevumi var noteikt arī nepieciešamību Militārās policijas amatpersonām izdot administratīvos aktus un to neizpildes gadījumā nodrošināt uz noteiktu darbību vai darbības aizliegumu vērstu administratīvo aktu piespiedu izpildi saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 372. panta pirmajā daļā noteiktajiem tiešā spēka līdzekļiem. Proti, tiešā spēka pielietošanas veidi ir: fiziskā spēka pielietošana, speciālu līdzekļu (roku dzelžu, dienesta suņu u.c.) izmantošana, ieroču (it sevišķi šaujammieroču) pielietošana.</p> <p>Militārā policija realizē Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta otrajā daļā noteikto uzdevumu īstenošanas pasākumus kontekstā arī ar Kriminālprocesa likumā un Operatīvās darbības likumā noteikto.</p> <p>Kriminālprocesa likuma 387. panta ceturtnā daļa nosaka, ka “Militārās policijas pilnvarotas amatpersonas izmeklē noziedzīgus nodarījumus militārajā dienestā, kā arī noziedzīgus nodarījumus, kuri izdarīti militārajās vienībās, to dislokācijas vietās vai Aizsardzības ministrijas valdījumā vai turējumā esošajos objektos, kā arī noziedzīgus nodarījumus, kurus izdarījuši karavīri, zemessargi, militārajās vienībās un Aizsardzības ministrijas valdījumā vai turējumā esošajos objektos strādājošie civilie darbinieki un ierēdņi saistībā ar savu dienesta (darba) pienākumu izpildi”.</p> <p>Ar Administratīvās atbildības likuma (pieņemts 2018. gada 25. oktobrī, stāsies spēkā 2020. gada 1. jūlijā) 115. panta 14. punktu Militārajai policijai ir piešķirta jauna kompetence veikt administratīvā pārkāpuma procesu. Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 71. pantu Militārā policija ir iekļauta to iestāžu uzskaitījumā, kas uz šī likuma pamata ir tiesīgas veikt personu aizturēšanu.</p> <p>Tādējādi Militārajai policijai vēl plašāk kā iepriekš būs nepieciešams realizēt ar citām tiesībsargājošajām iestādēm identiskas personas brīvības ierobežojošas darbības.</p> <p>Administratīvās atbildības likumā un Kriminālprocesa likumā noteiktās amatpersonas tiesības jāanalizē vadoties no šo likumu mērķa. Šo likumu mērķis ir noteikt konkrētos procesu veidojošās procedūras un darbības, kuru faktiskajā izpildē tām noteiktajā apjomā ir un var tikt iesaistītas dažādas iestādes un amatpersonas atbilstoši tām atsevišķi noteiktajai kompetencei. Tāpēc nevar tikt uzskatīts, ka šajos likumos visu noteikto procedūru un darbību izpildes tiesības rodas kādai amatpersonai vai iestādei. Attiecināmība var būt fragmentāra un strikti specializēta, atbilstoši iestādes pilnvarām un uzdevumam, kā arī balstoties uz tās konkrētās kompetences esamību noteikta sastāva soda piemērošanai. Iestāžu un to amatpersonu “specializācija” tiek definēta to</p>
--	--	--

	<p>speciālajos likumos, attiecīgi iestādes pilnvaras un amatpersonu tiesības nosakošajos pantos.</p> <p>Nemot vērā, ka Nacionālo bruņoto spēku likumā nav noteiktas visas Militārās policijas tiesības veikt kādas darbības, kas izriet no Militārās policijas uzdevumiem un uzdevumu īstenošanas pasākumiem, Militārā policija praksē sastapās ar nepieciešamību pierādīt savas tiesības veikt kādu konkrētu darbību vai piesaistīt citas kompetentās institūcijas, piemēram, Valsts policiju. Taču katra savu tiesību pierādīšana vai citas iestādes piesaistīšana atbalsta sniegšanai veikt konkrētās darbības, kavē Militārās policijas amatpersonām veikt savus tiešus dienesta pienākumus.</p> <p>Izstrādājot šo likumprojektu, tika veikta plaša normatīvajos aktos, piemēram, likumā “Par policiju”, likumā “Par Valsts ieņēmumu dienestu”, Apsardzes darbības likumā, Robežsardzes likumā, Valsts drošības iestāžu likumā, Valsts probācijas dienesta likumā, Valsts meža dienesta likumā, likumā “Par Valsts ieņēmumu dienestu”, Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likumā u.c. noteikto amatpersonu tiesību izpēti, kā arī citos likumos noteikto Militārās policijas tiesību un pienākumu izpēti.</p> <p>Īpaša uzmanība šīs izpētes ietvaros tika vērsta uz to amatpersonu pienākumu realizāciju, kas paredz valsts pārvaldes funkciju izpildi, nosaka nepieciešamību realizēt noteikta veida cilvēktiesību ierobežojumus. Tika izpētīta prakse un ieteikumi par Eiropas cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 5. pantā noteikto cilvēktiesību - tiesību uz brīvību un drošību ierobežošanas pamatnosacījumu esamības identificēšanu, un tam saistošā judikatūra.³ Tika analizēta analogu tiesību normu izstrādes un papildināšanas pieredze un to pilnveides gaitā tiesu praksē nostiprinātās atziņas.⁴</p> <p>Šīs izpētes rezultātā secināts, ka:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) brīvības ierobežošanas vai atņemšanās pamatam, nosacījumiem un procedūrām jābūt skaidri noteiktam likumā; 2) Kriminālprocesa likuma 27. panta pirmajā daļā noteiktas procesa virzītāja (Militārās policijas gadījumā - izmeklētāja) tiesības tieši kriminālprocesa norises jomā. Tādējādi tie aptver tikai Militārās policijas Kriminālprocesa likuma 387. panta ceturtajā daļā un Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta otrās daļas 5. punktā noteikto kompetenci; 3) likuma “Par policiju” 10. pantā noteiktie valsts policijas darbinieka pamatpienākumi ir līdzvērtīgi
--	--

³ Augstākās tiesas judikatūra, ECT spriedumu apkopojumi “Apcietinājuma pamatotība – ECTK 5.panta pirmās daļas a) un c) apakšpunkti”, <http://at.gov.lv/lv/judikatura/ect-nolemumu-arhivs/ect-spriedumu-apkopojumi>

⁴ Piemēram, 2016.gada 28.novembra spriedums lietā Nr.A420327714, SKA-1289/2016

	<p>Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta otrajā daļā Militārās policijas NBS uzdevumu īstenošanas pasākumiem. Šā likuma 12. punktā noteiktas policijas darbinieka tiesības, kas izriet no tiem uzliktajiem pienākumiem atbilstoši dienesta kompetencei. Savukārt Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta ceturtajā daļā noteiktās Militārās policijas tiesības, kas izriet no tai uzliktajiem pienākumiem nodrošināt Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta otrajā daļā NBS uzdevumu īstenošanas pasākumus un citus dienesta pienākumus, atbilstoši kompetencei, ir nepietiekošas, lai Militārā policija atbilstoši savām pilnvarām un iespējām spētu pilnvērtīgi pildīt tai uzliktos pienākumus;</p> <p>4) arī analizētajos likumos ir noteiktas konkrētās amatpersonu tiesības, kas var skart trešās personas tiesības. Piemēram, pārbaudīt personas apliecinošos dokumentus, aizturēt personu, ierobežot kādas personas tiesības un brīvību utml.</p> <p>Tādējādi nepieciešams precizēt Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta ceturto daļu, nosakot tajā tādas Militārās personas tiesības, kas izriet no Militārās policijas kompetences. Likumprojektā ietvertās konkrētās Militārās policijas tiesības atspoguļo tikai nepieciešamos līdzekļus Militārajai policijai uzlikto pienākumu realizācijai, kas cilvēktiesību ierobežojumu ziņā ir identiskas citu tiesībsargājošu iestāžu tiesībām, bet realizācijas ziņā ir strikti nodalītas attiecīgajos normatīvajos aktos noteiktajās Militārās policijas kompetences robežās.</p> <p>Likumprojekta pieņemšanas rezultātā tiks atslogotas citas tiesībsargājošas iestādes, jo vairs nebūs nepieciešamība to piesaistei atbalsta sniegšanai līdzvērtīgi sagatavotai, savā jomā kompetentai, pastāvīgi operēt spējīgai un pilnvarotai struktūrai - Militārajai policijai.</p> <p>3. Likumprojekts izstrādāts, lai papildus jau Militārajai policijai piešķirtajai kompetenci noteiktu kompetenci veikt administratīvā pārkāpuma procesu par Nacionālo bruņoto spēku likuma 22. un 23. pantā noteiktajiem administratīvajiem pārkāpumiem arī Valsts policijai un pašvaldības policijai.</p> <p>Saeima 2018. gada 25. oktobrī pieņēma Administratīvās atbildības likumu (stāsies spēkā 2020. gada 1. jūlijā), kas aizstās Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu (turpmāk - LAPK). Administratīvo pārkāpumu reformas ietvaros LAPK 194.³ panta sastāvs par patvaļīgu iekļūšanu militārajos objektos un militāro objektu aprīkojuma bojāšanu tika pārcelts uz Nacionālo bruņoto spēku likuma 22. un 23. pantu. Atbilstoši LAPK 210. pantam kompetentā iestāde veikt administratīvo pārkāpumu procesu par LAPK 194.³ pantā noteikto</p>
--	---

administratīvo pārkāpumu ir pašvaldību administratīvā komisija. Taču Nacionālo bruņoto spēku likuma 24. pants nosaka, ka administratīvā pārkāpuma procesu par patvaļīgu iekļūšanu militārajos objektos vai NBS apsargājamajos objektos, kā arī militāro objektu aprīkojuma bojāšanu vai iznīcināšanu būs kompetentā veikt Militārā policija. Tāds risinājums tika izvēlēts, jo Militārā policija, ņemot vērā izpratni par valsts aizsardzību, būtu spējīga efektīvāk veikt administratīvā pārkāpuma procesu par šiem pārkāpumiem, nekā pašvaldību administratīvā komisija.

Risinājums nodot kompetenci tikai Militārajai policijai veikt administratīvā pārkāpuma procesu par šiem pārkāpumiem tika balstīts uz izpratni, ka Valsts policija Latvijas reģionos kā līdz šim sniegs atbalstu Militārajai policijai. Taču Administratīvās atbildības likuma 115. panta pirmajā daļā tiek noteiktas visas institūcijas, kuru amatpersonām būs tiesības veikt administratīvā pārkāpuma procesu, bet nozaru likumos kompetences pantā atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 115. panta pirmajai daļai ir jānosaka visas iestādes, kuru amatpersonas administratīvā pārkāpuma procesu veiks. Nozares likuma kompetences pantā neminētām iestādēm nebūs tiesības veikt administratīvo pārkāpumu procesu.

Militārie objekti un Nacionālo bruņoto spēku apsargājami objekti atrodas visā valsts teritorijā, bet Militārās policijas vienības regulāri atrodas tikai Rīgas reģionā. Līdz ar to Militārā policija nespēs visā valstī efektīvi reaģēt uz administratīvajiem pārkāpumiem, kas noteikti Nacionālo bruņoto spēku likuma 22. un 23. pantā.

Lai rastu efektīvu risinājumu un nodrošinātu pilnvērtīgu iespēju reaģēt uz šiem administratīvajiem pārkāpumiem visā valsts teritorijā, Aizsardzības ministrijas, Nacionālo bruņoto spēku, Iekšlietu ministrijas un Valsts policijas pārstāvju tikšanās 2019. gada 5. decembrī panāka vienošanās, ka Valsts policija savu iespēju robežās uzņemsies kompetenci veikt administratīvā pārkāpuma procesu par Nacionālo bruņoto spēku likuma 22. un 23. pantā noteiktajiem administratīvajiem pārkāpumiem līdz lēmuma pieņemšanai. Papildus Valsts policija ierosināja noteikt līdzvērtīgu kompetenci arī pašvaldību policijai.

Aizsardzības ministrija vērsās Latvijas Pašvaldību savienība ar lūgumu uzņemties arī pašvaldības policijai kompetenci līdz lietas izskatīšanai veikt administratīvā pārkāpuma procesu par Nacionālo bruņoto spēku likuma 22. un 23. pantā noteiktajiem administratīvajiem pārkāpumiem, vienlaicīgi, saglabājot kompetenci arī Militārajai policijai.

3.	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas un publiskas personas kapitālsabiedrības	Aizsardzības ministrija un Nacionālie bruņotie spēku
4.	Cita informācija	Nav

II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu

1.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	Likumprojekts attiecināms uz NBS, Valsts policijas, pašvaldību policijas, CSDD personālu, Valsts robezsardzes un valsts drošības iestāžu amatpersonām.
2.	Tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību un administratīvo slogu	<p>Likumprojektam nav ietekmes uz tautsaimniecību.</p> <p>1) Papildinot Nacionālo bruņoto spēku likumu ar 4.² pantu “Nacionālo bruņoto spēku karakuģi” un citiem saistītiem grozījumiem Nacionālo bruņoto spēku likuma 5.¹ panta pirmajā daļā un pārejas noteikumos, administratīvais slogs sākotnēji NBS un CSDD palielināsies, jo NBS būs gada laikā no likumprojekta spēkā stāšanās jānoņem no uzskaites CSDD transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā NBS mazizmēra kuģošanas līdzekļi un jāreģistrē tos NBS karakuģu reģistrā. Savukārt vēlāk CSDD administratīvais slogs samazināsies, jo vairs nebūs jāreģistrē NBS piederošie mazizmēra kuģošanas līdzekļi.</p> <p>2) Izsakot Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta ceturto daļu jaunā redakcijā, ļaus nedaudz samazināt administratīvo slogu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tiesībsargājošām iestādēm, kurām līdz šim Militārā policija lūdza sniegt atbalstu Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta otrajā daļā noteikto NBS uzdevumu īstenošanas pasākumu realizācijā; - Nacionālo bruņoto spēku likuma 6.¹ panta trešajā daļā noteiktām iestādēm, kurām Militārā policija kā NBS struktūrvienība var sniegt atbalstu - Valsts policijai, Valsts robezsardzei, valsts drošības iestādēm; - Militārajai policijai, pierādot savas tiesības veikt konkrētās darbības atbilstoši likumā noteiktajai kompetencei. <p>3) Saistībā ar grozījumiem Nacionālo bruņoto spēku likuma 24. pantā, nosakot kompetenci veikt administratīvā pārkāpuma procesu par Nacionālo bruņoto spēku likuma 22. un 23. pantā minēto pārkāpumu līdz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai veikt ne tikai Militārajai policijai, bet arī Valsts policija vai pašvaldības policija:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Militārajai policijai slogs nedaudz samazināsies; - Valsts policijai slogs nepalielināsies, jo līdz ar Administratīvās atbildības likuma un saistīto grozījumu Militārā dienesta likumā spēkā stāšanos, Militārā policija

		<p>pārņems no Valsts policijas savā kompetencē LAPK 200.¹ pantā noteikto administratīvo pārkāpumu par rezerves karavīra pienākumu nepildīšana izskatīšanu.</p> <p>Ņemot vērā Iekšlietu ministrijas Informācijas centra sniegto informāciju, par LAPK 200.¹ panta pārkāpumiem Valsts policija 2015. gadā bija sastādījusi 28 administratīvā pārkāpuma protokolus, 2016. gadā - 68, bet 2017. gadā laika periodā no janvāra līdz aprīlim ieskaitot - 219. Līdz ar to, iesaistot Valsts policiju Nacionālo bruņoto spēku likuma 22. un 23. pantā noteikto administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanā Valsts policijai administratīvais slogs kopumā nepalielināsies.</p> <p>- pašvaldību policijai slogs nedaudz pieaugs, bet konkrēto tā pieaugumu nav iespējams prognozēt.</p> <p>No Iekšlietu ministrijas Informācijas centra sniegtajiem statistikas datiem par patvaļīgu iekļūšana militārajos objektos un militāro objektu aprikojuma bojāšana izdarīšanu (LAPK 194.³ pantā noteikto administratīvo pārkāpumu) laika periodā no 2014. gada līdz 2018. gadam, izriet, ka šajā laika periodā par LAPK 194.³ panta pārkāpumu tika sastādīti 39 administratīvā pārkāpuma protokoli. Aizsardzības ministrijas ieskatā šāds pārkāpumu apjoms nav liels. Pārceļot LAPK 194.³ pantā noteiktā administratīvā pārkāpuma sastāvu uz Nacionālo bruņoto spēku likumu, par patvaļīgu iekļūšanu militārajos objektos vai Nacionālo bruņoto spēku apsargājamos objektos naudas soda apmērs no 70 <i>euro</i> tika palielināts līdz 1500 <i>euro</i>, bet par militāro objektu bojāšanu vai iznīcināšanu atstāts iepriekšējā apmērā - 280 <i>euro</i>. Aizsardzības ministrijas un Nacionālo bruņoto spēku ieskatā naudas soda palielināšanai par patvaļīgu iekļūšanu militārajos objektos vai NBS apsargājamos objektos būtu jākalpo kā preventīvas līdzeklim, lai atturētu personas no šī pārkāpuma izdarīšanas vēl vairāk, nekā līdz šim.</p>
3.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	Paredzams, ka administratīvo izmaksu novērtējumu nepārsniegs 2000 <i>euro</i> .
4.	Atbilstības izmaksu monetārs novērtējums	Projekts šo jomu neskar
5.	Cita informācija	Nav.

III. Tiesību akta projekta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem

Projekts šo jomu neskar.

IV. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu

1.	Saistītie tiesību aktu projekti	<p>Atbilstoši likumprojekta 1. pantam Nacionālo bruņoto spēku likuma 4.² panta ceturtnā daļa deleģē Ministru kabinetam noteikt karakuģa karoga izskatu.</p> <p>Atbilstoši likumprojekta 1. pantam Nacionālo bruņoto spēku likuma 4.² panta piektnā daļa deleģē aizsardzības ministram noteikt:</p> <p>1) karakuģa izmantošanas, dienesta organizācijas uz karakuģa, personāla apmācības, karakuģa dzīvotspējas pamatu, remonta un tehnisko līdzekļu apkopju, militāro ceremoniju un procedūru kārtību;</p> <p>2) karakuģa karoga izgatavošanas un lietošanas kārtību uz karakuģa.</p> <p>Gan Ministru kabineta noteikumiem, gan aizsardzības ministra izdotajiem noteikumiem likumprojektā noteikto deleģējumu izpildei ir jāstājas spēkā vienlaikus ar likumprojektu.</p>
2.	Atbildīgā institūcija	Aizsardzības ministrija un NBS.
3.	Cita informācija	Nav.

V. Tiesību akta projekta atbilstība Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām

Projekts šo jomu neskar.

VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes

1.	Plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes saistībā ar projektu	Lai informētu sabiedrību par noteikumu projektu un dotu iespēju ieinteresētajām personām izteikt viedokli, projekts saskaņā ar Ministru kabineta 2009. gada 25. augusta noteikumiem Nr. 970 "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības un plānošanas procesā" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 970) tika ievietots Aizsardzības ministrijas un Valsts kancelejas tīmekļvietnē.
2.	Sabiedrības līdzdalība projekta izstrādē	<p>Projekts saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 970 2020. gada 10. februārī tika ievietots Aizsardzības ministrijas _____ un Valsts Kancelejas _____ tīmekļvietnē.</p> <p>Atbilstoši noteikumu Nr. 970 7.4.¹ apakšpunktam sabiedrības pārstāvjiem bija iespēja līdzdarboties, rakstiski sniedzot viedokli par Nacionālo bruņoto spēku, Aizsardzības ministrijas un Valsts kancelejas tīmekļvietnē ievietoto noteikumu projektu līdz 2020. gada ___ 24. februārim.</p>
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	<i>Tīks aizpildīts pēc termiņa sabiedrības viedokļa iesniegšanas izbeigšanās.</i>

4.	Cita informācija	Nav.
----	------------------	------

VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām		
1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	Nacionālie bruņotie spēki, Valsts policija, pašvaldības policija, CSDD.
2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru. Jaunu institūciju izveide, esošu institūciju likvidācija vai reorganizācija, to ietekme uz institūcijas cilvēkresursiem	NBS, Valsts policija, pašvaldības policija un CSDD veiks šīs funkcijas esošo pārvaldes uzdevumu ietvaros.
3.	Cita informācija	Nav.

Ministru prezidēta biedrs,
aizsardzības ministrs

Artis Pabriks

Baltā 67335270
marina.balta@mod.gov.lv
 Borisova 63404268
ira.borisova@mil.lv
 Gudele 67389068
uldze.gudele@mil.lv